

Zuster-missionaris Ida Mariën uit Heide!

Ida Mariën werd geboren in Herenthout op 30 juli 1920 uit diep christelijke ouders, als negende van twaalf kinderen. De familie Mariën verhuisde voor de oorlog naar Heide-Kalmthout waar zij een garage en een winkel runden op de Kapellensteenweg. Ida was de zuster van Karel Mariën die met zijn vader een garage runde en tijdens de oorlog een bekende kajotter en vriend was van mijn broer Aloïs Overlaet en Louis Verpraet. De familie Mariën had ook een winkel met levenswaren waar onze familie regelmatig inkopen ging doen. Zo herinner ik me nog dat Ida soms in die winkel verscheen. Toen mijn zuster Martha aan de overkant van hun huis op Kapellensteenweg was komen wonen werd ze zeer bevriend met Ida die elke maal haar kwam bezoeken als ze op verlof kwam uit Afrika. De familie Mariën heeft een V2-bom overleefd die op honderd meter van hun huis op de hoek van de Missiehuislei en de Kapellensteenweg insloeg en er een viertal opslagplaatsen van cordiet (voor kanon-hulsen) deed ontploffen en het ouderlijk huis deed daveren op zijn grondvesten. Ida was zacht, vrolijk en verstandig, maar sukkelde wat met haar gezondheid. Toch kon ze haar studies voor verpleegkundige beëindigen en spitste zij zich later vooral toe op het bereiden van medicamenten.

Ida was zeer godvruchtig en rijk aan fantasie. Al vroeg koesterde zij hoge verwachtingen. Zo besliste zij op twaalfjarige leeftijd, en heel overtuigd, om missiezuster te worden en koos voor zichzelf de naam "Electa", wat "uitverkorene" betekent. Zij trad in 1945 binnen in de missionaris-congregatie van "de Jacht", waar ze haar religieuze geloften aflegde in 1948. In 1949, als missionaris, reisde ze dan af naar Belgisch Congo. Als verpleegster was ze dienstbaar in het grote Staatshospitaal van Kinshasa, waar vooral de zorg voor zieken na ongevallen, en de verzorging bij spoedopnamen aan haar werden toevertrouwd. De taalkennis was hierbij van groot belang en ijverig legde ze zich toe op het studeren van de Lingala-taal. Haar volgende bestemming in 1957 werd Port-Francqui in de Kasai. Ook daar was ze zeer bedrijvig in het hospitaal van de Compagnie B.C.K., en later in het Staatshospitaal. Haar nieuwe opdrachten brachten ditmaal veel schrijfwerk mee, en weer vroeg haar inzet de studie van een andere lokale taal, Tshiluba. In 1960, na de onafhankelijkheid van Belgisch Congo, werden het woelige

tijden. En in 1964 werd ze weer naar Kinshasa gezonden, waar een verpleegster gevraagd werd voor nachtdienst in het grote hospitaal. Haar schaarse vrije tijd besteedde ze aan apostolaat bij kinderen. Ze bereidde hen voor op het doopsel en op hun eerste communie. Ze gaf ook taallessen en werkte voor de regularisatie van huwelijken van volwassenen. Na drie jaar totale gegevenheid kon ze niet meer verder. Een verlengd verlof in België werd noodzakelijk. Zuster Ida kwam stilaan weer op nieuwe levenskrachten en beantwoordde in 1965 aan de dringende oproep vanuit Burundi om een verpleegster voor Kiganda. Een heel gamma van verpleegkundige taken en een nieuwe moeilijke taal kwamen op haar af. Ida was zeer gelukkig maar weer werd ziekte de spelbreker. Na een herstelperiode werd de sociale dienst van Munanira aan haar zorgen toevertrouwd en werkte ze onder de armen. Zo werd ze de grote vriend van sukkelers, en zelf de gelukkigste ter wereld! Eens

vertelde zij aan mijn zuster Martha dat ze op een avond gekidnapt werd in Burundi. Twee onbekenden verzochten haar in hun auto te stappen zagezegd om haar naar huis te voeren. Zonder argwaan deed ze dat. Tot ze met angst constateerde dat de twee gangsters haar naar een verlaten uithoek brachten om – zoals dat bekend was toen in de streek – haar bloed af te tappen (voor een bloedtransfusiezwendel of sorcellerie (hekserij)) en haar levenloos achter te laten ten prooi van de roofdieren. Opgesloten in de auto hoorde zij de twee gangsters discuten: de één zij, we doen het met haar, de andere was niet akkoord en zei: nee, het is een zuster en ze helpt de mensen. Zo een hele tijd zag Ida de dood voor ogen. Tenslotte kiepten de gangster haar uit de auto en lieten ze haar alleen in het donker achter. Ze was aan de dood ontsnapt! In 1985 wees het Burundese Gouvernement alle missionarissen het land uit. Haar grootste leed was afscheid nemen van de vele arme mensen waar onder ze zich zozeer had thuis gevoeld. Zo kwam Ida terecht in Kessel-Lo. Dienstbaarheid aan de gemeenschap en haar artistieke talenten ontwikkelen, kregen een nieuwe kans. Ida bleef ook de zieke zusters opbeuren en steunen tot zijzelf klaar was om haar zendingsleven in Gods handen te leggen. Ida werd stiller en stiller. De Heer wachtte haar op om haar 90ste verjaardag in de hemel te vieren. Zij is overleden in Kessel-Lo, op 29 juli, 2010. Ida, je hebt je roeping niet tevergeefs beleefd. Je zal welkom zijn in Gods vaderarmen!

Agnes Vandaele, icm, haar medezuster. (Inzending van Frans Overlaet, foto van het klooster van de congregatie zusters van de jacht in Heverlee)

Kalmthout in de vroegere eeuwen (deel 1)

Ik heb reeds het verhaal geschreven hoe na het einde van de eerste ijstijd de aarde terug opwarmde. Na de toendra kwam in onze Kempen rond 2000 een gemengd bos tot stand met als belangrijkste boom: de Zomereik en in mindere mate op minder vruchtbare plaatsen de ruwe Berk en als pionier de Grove Den. Rond de vennen vinden we op vochtige plaatsen een begroeiing van dopheide. In de bossen zijn er open plekken ontstaan door de begrazing van de Europese bizon, edelherten en andere grazers, nadat blikseminslag een deel van het bos in een brand liet opgaan. Op de drogere plekken vinden we dan struikhei, als er voldoende zon kan komen. In deze bossen zwierven toen de “Oude Belgen” in kleine groepjes rond. Zij leefden van de jacht, visvangst, zaden, noten en andere vruchten, die het land opracht. Of ze aan landbouw deden, weten we niet; we weten wel, dat de Romeinen veel slaven nodig hadden en dat zij hier en daar verplichtten enkele volksgroepen naar Rome te marcheren en dit, om nooit meer terug te keren. Zodoende raakte de “Kempen” ontvolkt. De Franken ontvluchtten ook hun land, dat ook door de Romeinen bezet was. Hun hoofdstad was Frankfurt; zij staken de Rijn over en zwierven in kleine groepjes alle richtingen uit. De Franken deden aan landbouw en als zij een plek vonden, waar het hen beviel, vestigden zij zich daar. Meestal vestigden ze zich rond een driehoekig plein. Soms was hier een vijver gegraven voor de watervoorziening van mens en dier. Ik denk, dat hier in Kalmthout een waterput gegraven werd. Het zou zelfs kunnen, dat op deze put de dorpspomp geplaatst werd. Die historische dorpspomp staat nu ergens tegen de muur van de historische pastorij. Dit is het oudste nog bestaande gebouw van Kalmthout. De oprichting vond plaats samen met de bouw van de kerk tussen 1636 en 1642. zij werd opgetrokken op de puinen van “het Heerenhuys”, van waaruit de Heerlijkheid bestuurd werd.

die het land opracht. Of ze aan landbouw deden, weten we niet; we weten wel, dat de Romeinen veel slaven nodig hadden en dat zij hier en daar verplichtten enkele volksgroepen naar Rome te marcheren en dit, om nooit meer terug te keren. Zodoende raakte de “Kempen” ontvolkt. De Franken ontvluchtten ook hun land, dat ook door de Romeinen bezet was. Hun hoofdstad was Frankfurt; zij staken de Rijn over en zwierven in kleine groepjes alle richtingen uit. De Franken deden aan landbouw en als zij een plek vonden, waar het hen beviel, vestigden zij zich daar. Meestal vestigden ze zich rond een driehoekig plein. Soms was hier een vijver gegraven voor de watervoorziening van mens en dier. Ik denk, dat hier in Kalmthout een waterput gegraven werd. Het zou zelfs kunnen, dat op deze put de dorpspomp geplaatst werd. Die historische dorpspomp staat nu ergens tegen de muur van de historische pastorij. Dit is het oudste nog bestaande gebouw van Kalmthout. De oprichting vond plaats samen met de bouw van de kerk tussen 1636 en 1642. zij werd opgetrokken op de puinen van “het Heerenhuys”, van waaruit de Heerlijkheid bestuurd werd.

die het land opracht. Of ze aan landbouw deden, weten we niet; we weten wel, dat de Romeinen veel slaven nodig hadden en dat zij hier en daar verplichtten enkele volksgroepen naar Rome te marcheren en dit, om nooit meer terug te keren. Zodoende raakte de “Kempen” ontvolkt. De Franken ontvluchtten ook hun land, dat ook door de Romeinen bezet was. Hun hoofdstad was Frankfurt; zij staken de Rijn over en zwierven in kleine groepjes alle richtingen uit. De Franken deden aan landbouw en als zij een plek vonden, waar het hen beviel, vestigden zij zich daar. Meestal vestigden ze zich rond een driehoekig plein. Soms was hier een vijver gegraven voor de watervoorziening van mens en dier. Ik denk, dat hier in Kalmthout een waterput gegraven werd. Het zou zelfs kunnen, dat op deze put de dorpspomp geplaatst werd. Die historische dorpspomp staat nu ergens tegen de muur van de historische pastorij. Dit is het oudste nog bestaande gebouw van Kalmthout. De oprichting vond plaats samen met de bouw van de kerk tussen 1636 en 1642. zij werd opgetrokken op de puinen van “het Heerenhuys”, van waaruit de Heerlijkheid bestuurd werd.

De Sint Jacobskapel is wel ouder: in 1514 werd zij al toegewijd aan de allereerste patroonheilige van Kalmthout, nl. Sint Christoffel. In de loop van de 16^e eeuw vond de naamverschuiving naar Sint Jacob plaats. (*Nieuwsblad 2010-10-03 "Uit de oude Doos Sint Jacobskapel Kalmthout"*). De allereerste

parochiekerk hier in de streek, stond in de 12de eeuw in Nispen. Toen beheerde Tongerlo het gebied Roosendaal, Nispen, Essen, Kalmthout en Oost Huijbergen. Mijn mening is dat de Franken zich verplaatst hebben langs de waterwegen. De heirbanen van de Romeinen liepen ongeveer van Aken, Maastricht, Tongeren naar Doornik. Het is vreemd, dat er ten zuiden van deze lijn Frans gesproken wordt. Deze taal is een afgeleide van het

"Volkslatijn," dat de Romeinse soldaten spraken. De wortels van onze taal liggen in de Frankische taal. Eigenlijk is de naam "Frankrijk" fout: Wij maken deel uit van het gebied, waar Franken woonden. Ik heb een grote fantasie en veronderstel, dat er een groep langs de Rijn en de Roosendaalse vliet afgezakt is in onze richting. Af en toe haakte een groep, gewoonlijk familiaal, af en stichtte op een voor hen gunstige plaats een dorpskern. Langs de watermolenbeek is er een groep in Essen terecht gekomen (geniet daar van het mooie driehoekige plein). Maar er was een kleinere groep, die langs de Kleine Aa aan de "Zwanenberg" geland zijn. De Franken woonden in kleine huizen. De basis van hun woning was een stevig houten gebint. De muren waren slechts van $\pm 60\text{cm}$ tot max. $1\text{m}50$ hoog en maar één enkele steen dik. Tegen de buitenmuur werd het open haardvuur gebouwd in steen. Aan de andere zijde stonden er enkele runderen en een 10tal of meer schapen. Bij strenge winters, waarbij de buitentemperatuur daalde tot minder dan -10°C bleef het in de stal met de dieren toch nog $\pm 12^{\circ}\text{C}$. Zij bezaten ook allemaal een varken en bijenkorven. In die tijd waren er wilde bijen: zij hadden hun nest in een stuk holle boomstam. Dit deel werd er tussen uitgezaagd en een platte steen werd er boven op gelegd. Zo waren zij veilig voor de bruine beer. In de wet van de Saal Franken stond de diefstal van een bijenzwerm gelijk aan de "doodstraf". Het stelen van een varken had dezelfde gevolgen. Hieruit blijkt hoe waardevol toen deze levende wezens waren. De bijen zorgden voor voedsel en zoetstof en met de was kon men met een zelf gevlochten wiek een kaars maken en licht maken. Overspel werd ook bestraft met de dood van het koppel en dit gebeurde bij voorkeur door verdrinking. Geleidelijk werd de stal van de woning gescheiden en verbonden met een deur. Eeuwenlang werd in de Kempen woning en stal naast elkaar gebouwd. De dakbedekking bestond uit riet of stro en bij de armste gezinnen uit bunt of pijpenstro. Geleidelijk werd er ook langs beide zijde van de open haard een kast gebouwd, de alkoof, waarin het bed werd geïnstalleerd. Onderaan was er een bergruimte, waarin men allerlei kon

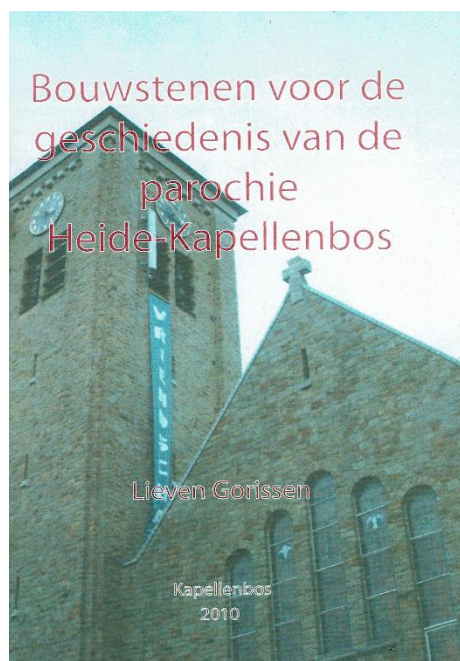
bewaren. Zelf heb ik nog meegemaakt, dat er aardappelen bewaard werden. Alle delen van de woning konden verslijten, maar konden ook vervangen worden. Stenen bakten men immers zelf. De klei zat niet zo diep. Achter de woningen, die rond het Frankisch plein gegroepeerd stonden, werden akkers aangelegd. Hier bij ons vooral langs de Groene weg. Deze zeer oude naam wijst er nog op. Aardappelen hebben ze blijkbaar nooit geteeld, evenmin als tomaten en veel andere groenten, die wij nu consumeren, ook niet. Ze zaaiden haver, spelt, rogge, boekweit (boekweitkoeken) en spurrie als voedsel voor de dieren. Verder kenden ze ook wortels, erwten en bonen; ook kweeperen en mispels waren bekend. Kunt ge u voorstellen, dat de Achterbroeksteenweg via de "Groene weg" er niet was. Dus liep men van de Zwanenberg naar de Kapellensteenweg via

de “Groene weg”. Op de hoek hiervan werd voor de Pastoor van Tongerlo een pastorie gebouwd. Het dak zou bestaan uit pannen. De naam “Pannenhuis” was geboren. Deze woonst zou onderdak bieden aan de paters van Tongerlo, die hier de parochie onder hun gezag hadden. In de tijd, dat de Franken hier arriveerden was de streek bebost. De grote bomen werden gekapt en voor allerlei verbruik verwerkt. Op de grote open plekken, groeide struikheide. Geleidelijk aan werd het bos ijler. Prof. De Ploey (KUL) heeft in de jaren 60 in deze streek aan “pollenanalyse” gedaan. Hij nam grondstalen in alle wanden van oude, bestaande grachten en waterlopen. Nu zijn pollen of stuifmeel specifiek voor iedere plant. Aan het aantal kan men zien of er veel planten stonden of niet. Zo stelde de Prof. vast, dat er rond het jaar duizend al uitgestrekte heidevelden bestonden. Deze struik bleek zeer geschikt te zijn, om begraaasd te worden door schapen en geiten.

(bijdrage van Louis Verpraet, Heidestatiestraat, wordt vervolgd, foto's van een Europese bizon, de vervallen Sint Jacobskapel rond 1960 en een foto van kweeperen)

Lieven Gorissen schrijft in “De Polder” over ons krantje

Zondag 8 november, op de top van de tweede corona golf, verscheen voor belangstellende in Heide reeds het 44ste nummer digitaal van “Heide vertelt” Het is een wekelijks digitaal “verbindingmiddel” tussen de inwoners van Heide, om aangenaam leesvoer te bieden over eigen streek, mensen, en gebeurtenissen Het is een initiatief van Louis van den Buijs die meende “iets” te moeten doen voor zijn dorpsgenoten tijdens de eerste lockdown. Hij beseftte dat heel wat mensen verstoken bleven van de zo broodnodige menselijke contacten onderling, en dat velen vaak wat vereenzaamden. Met dit prachtig initiatief, dat vrij frequent rondgezonden wordt, krijgen de lezers een veelheid aan

leesvoer en bijzondere weetjes over hun dorp, streek, natuur, historiek – je kan het zo gek niet bedenken – of je leest er wel over. En Heide heeft duidelijk goede vertellers die wat leuks en vooral ook boeiends en bijzonder interessant te vertellen hebben. Daarbij denken we bijvoorbeeld aan onze apotheker op rust Louis Verpraet met zijn paardengeheugen voor het verleden, zijn enorme kennis van de natuur, om over onze Kalmthoutse heide te zwijgen. Zijn kennis was vroeger reeds dusdanig bekend, dat hij gevraagd werd om wijlen koning Boudewijn er zelfs in rond te gidsen! In het vandaag verschenen nummer 44 bespreekt voorzitter van de kerkfabriek Eddy Marstboom de historiek en toekomstige evolutie van onze Sint-Jozefkerk van Heide. Reeds zijn vader was student bij pastoor-parochiestichter Antoon De Preter, en zelf kreeg hij nog les van de architect. Voldoende dus om wat boeiends en ook nieuw te vertellen. Wie “Heide vertelt”

digitaal wenst te ontvangen kan mailen naar vandenbuijslouis@gmail.com. Wie zich verder wilt verdiepen in de totstandkoming van de parochie Heide-Kapellenbos en de bouw en evolutie van de kerk en parochie, kan zich nog steeds mijn boek “Bouwstenen voor de geschiedenis van de parochie Heide-Kapellenbos” uit 2010 aanschaffen. In 320 bladzijden komt zowat alles aan bod, en het aantal illustraties is niet te tellen. Naast de ontwikkeling van Heide en Kapellenbos, de parochie met pastorie, school, kerk, bouwgeschiedenis, kerkinventaris, verenigingen, oorlogsgebeuren, kapelletjes, pastoors en onderpastoors, evenals meewerkende priesters, te veel om alles op te noemen. Te bestellen aan 25 euro bij de auteur Lieven Gorissen, 03 666 23 23 of lieven.gorissen@telenet.be

(een dank je wel aan Lieven voor deze mooie woorden over ons krantje, het boek waar Lieven het over heeft heb ik destijds aangekocht en is zeker een aanraden voor iedereen die wat meer wil weten over het ontstaan en de ontwikkeling van de kerkgemeenschap van Heide)

Een variatie op “het Schrijverke” van Guido Gezelle

Variatie op “Het Schrijverke” van Guido Gezelle en Will Ferdy. *(Kan dus ook gezongen worden).*

O klinkende winklende coronading
met rooie kabotsken aan,
wat zie ik toch geren uw stekels flink
zo snel mogelijk van ons vandaan.
Gij leeft en gij roert en gij loopt zo snel,
al zie ‘k u noch armen noch been;
gij wendt en ge weet uwen weg zoo wel,
al zie ‘k u geen oogje geen één.
Wat waart, of wat zijt, of wilt ge zijn ?
Verklaar het en zeg het mij toe!
Wat zijt gij toch met uw naalden fijn
dat nimmer van besmetten zijt moe?
Gij loopt over het Scheldewater, klaar

en ‘t water niet meer verroert
dan of het een gladde windje waar,
dat stille over de Schelde voert.
O Corona, Corona zeg me dan,
met twintigen zijt gij en meer
en geeneen die ‘t mij zeggen kan
wie besmet je dan, ach het doet zo zeer.
O krinklende, winklende coronading
met het rooie cabotsken aan,
wat doet gij ons toch in godsnaam aan
en waarom doet gij zo bot ?
We strijden en bestrijden de Covinet-19,
begot!

Reactie op het artikel rond mountainbike in de heide!

Het Grenspark en M.T.B. routes: In 1982 tekende Minister Tindemans samen met de Nederlandse Minister Van der Stoep en Minister Bex voor het Groot Hertogdom Luxemburg, een akkoord, om de mogelijkheden te onderzoeken voor meer samenwerking bij het beheer van grensoverschrijdende natuurgebieden. Hiervoor werd een speciale commissie samengesteld. Men inventariseerde een reeks zeer waardevolle gebieden en uiteindelijk zou de “Kalmthoutse Heide” als pilootproject aangeduid worden. Samen met Herman Suykerbuyck hebben we dit project opgevolgd. Lokaal hebben wij hieraan verschillende studiedagen gewijd. Betrokken personen werden als spreker gevraagd. We hebben ook verschillende gesprekken gevoerd met Milieudienst van de Provincie Noord Brabant. In het Vlaams Centrum in Amsterdam, “de Brakke Grond” werd een congres gewijd aan grensproblemen. Ook Herman Suykerbuyck was hierbij betrokken. Ook in Antwerpen grepen soms vergaderingen plaats, ingericht door het A.N.C.(Algemeen Nederlands Congres en de B.B.L.(bond beter leefmilieu). Geleidelijk aan kregen we zicht op een afgebakend gebied. Er werd ook getracht de grote en kleine eigenaars van een stuk grond in het gebied te betrekken bij het beheer. Onze eerste wandeling op het terrein kan ik me nog levendig herinneren: Ingenieur W. Van den Broucke van A.N.B., Jan Van Gompel, Brigadier, de heer Asselbergs, Nederlands leidend ambtenaar, titel onbekend, maar zeer actief en ikzelf. Na drie jaar van hard werken, was het dan zover en hebben onze minister voor Natuurbehoud en haar Nederlandse collega samen het startschot gegeven aan het grenspark, van nu af bekend als “De Kalmthoutse Heide”. Er werd een stuurgroep aangesteld met als voorzitter, de heer Wagtmans, burgemeester van Wouw. Om de zes jaar zou er een voorzitterswissel plaats vinden met beurtelings een Vlaming en een Nederlander op de stoel. Sedertdien is er een heel netwerk van wandelwegen aangeduid met kenmerkende gegevens op paaltjes ontstaan. Het hoofddoel is twee gebieden te creëren, waarvan het ene bestemd is voor zuivere Natuurbescherming en het andere deel aan zachte recreatie. Ook aan het uitzetten van ruiterspaden en MTB-routes wordt aandacht gegeven. Er werd geopteerd, om de recreatie te spreiden over het Nederlandse deel. Er zijn vier MBT- routes uitgezet. Dit aanbod vanuit natuurbeschermingsstandpunt gegeven, werd door sommigen niet in dank aanvaard. Tientallen jaren werd hieraan gewerkt, om iedereen wat te gunnen. De Kalmthoutse Heide wordt al 50 jaar als natuurreservaat beheerd, daarom werd recreatie naar het Nederlandse deel verschoven. We

hopen, dat de mountainbikers begrip kunnen opbrengen voor ons standpunt. Ik ken niets van de MTB-routes, maar ik meen toch, dat ervaren mensen de vier routes uitgestippeld hebben. Aan "iedereen" zijn zin geven, kan nu eenmaal niet. Laat 40 jaar geduldig samenwerken niet verknoeid worden, door enkele anders gestemde. Geniet van de aangeboden mogelijkheden en waardeer a.u.b. het verrichtte werk.

(bijdrage van Louis Verpraet, Heidestatiestraat)

Oorlog spelen op het Heidestatieplein!

Een reactie van Frans Overlaet op het Heidestatieplein

Dag Louis, vermits ze het Heidestatieplein in de bloemen gaan zetten komt er bij mij de indruk op dat de beukenbomen er nooit volgroeid werden en ze steeds een jeugdherinnering oproepen:

Rond het ovale plein van Heide met zijn beukenbomen in paars gewaad,
kruipt driemaal over de stenen een vermoeide gestrafte Duitse soldaat.

Wij gapende kinderen en Heidenars erbij, terwijl zijn kameraden in perfecte rij,
zingend uit volle borst onze oren doen tuiten van hun heimat-lied:

*"Vor der Kaserne vor dem grossen Tor, stand eine Lanterne und stont Sie noch darvor;
So wollen wir da wiedersien... Wie einst Lili Marleen! Wie einst Lili Marleen!!!*

Toen ik negen jaar was heb ik die soldaat willen overtroeven, kruipend met een genster spuwende mitraillette en de soldatenmuts geleend van mijn broer Aloïs. *Zie bijgaande foto*

CORONAVIRUS

Heide vertelt is een tijdelijke uitgave

Redactie: Louis van den Buijs
vandenbuijslouis@gmail.com
0477/22.24.81

Eerder verschenen krantjes kan je downloaden via www.binkalmthout.be